

Література

1. David M. Ong. Common Offshore Oil and Gas Deposits: 'Mere' State. Practice or Customary International Law? // The American Journal of International Law. – 1999. – No. 4 (Oct.), Vol. 93.
2. Suleimanov M. Oil and Gas Law in Kazakhstan: National and International Perspectives. Kluwer Law International, 01 Jan, 2004 г.
3. Абашидзе А. Х., Солнцев А. М. Мирное разрешение международных споров: современные проблемы. Монография. – М.: РУДН, 2012.
4. International Court of Justice. North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Netherlands). Judgement [он-лайн] [просмотрено 4 марта 2013 года]. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.icj-cij.org/docket/files/52/5561.pdf>
5. An arbitration pursuant to an Agreement to arbitrate dated 3 October 1996 between: the Government of the state of Eritrea and the Government of the Republic of Yemen [он-лайн] [просмотрено 4 марта 2013 года]. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1160
6. Вылегжанин А.Н. Международно-правовые основы недропользования. М.: Норма, 2007.
7. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН «Хартия экономических прав и обязанностей государств» от 12 декабря 1974 года. [он-лайн] [просмотрено 21 июня 2011 года]. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/rights_and_duties.shtml

УДК 341.981(4)(043.2)

Станьдо К.,

Ягеллонський університет, м. Краків, Польща

ОБМЕЖЕННЯ ВІДЧУЖЕННЯ ЧАСТКИ УЧАСНИКА У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ІНШІЙ ОСОБИ У ПОЛЬСЬКОМУ ТА В УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВІ¹⁶

Правові підстави обмеження відчуження часток у статутному капіталі

В українському праві підстави для обмеження відчуження частки учасника у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю (далі – товариство) знаходяться у статті 147 Цивільного Кодексу України¹⁷ (ЦКУ). Дана стаття містить принцип необмеженого права на відчуження частки у статутному капіталі будь-якому учаснику товариства, без жодних вступних умов, якщо у статуті не передбачено іншого. Отже, у разі відступлення учасником своєї частки, він мусить повідомити про намір продати частки інших учасників. Учасники можуть скористатись своїм переважним правом

¹⁶Доповідь не стосується спадкування та виконавчого провадження.

¹⁷Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, NN 40–44, ст.356 (із змінами)

протягом місяця або іншого строку, встановленого статутом товариства чи домовленістю між його учасниками.

Надання згоди на відчуження частки у статутному капіталі на річ інших осіб (не-учасників) не є обов'язковим. Однак, згідно з ч. 2 ст. 147 учасники товариства користуються переважним правом купівлі частки (її частини) учасника пропорційно до розмірів своїх часток, якщо статутом товариства чи домовленістю між учасниками не встановлений інший порядок здійснення цього права. Відповідно до вищезазначеного виходить, що згідно з українським законодавством не допускається повне виключення переважного права на придбання відчужуваних часток у статутному капіталі товариства¹⁸. Учасники можуть щонайбільше передбачити інший, відмінний від пропорційного, порядок користування переважним правом учасниками товариства.

Раніше існувала колізія положень, викладених у ч. 13 ст. 53 Закону України про господарські товариства¹⁹ (ЗУГТ) та у ч. 1, 2 ст. 147 ЦКУ, адже вони суперечили одне одному²⁰, регулюючи ті самі правовідносини. А саме, зазначені норми регулювали відносини, що виникають під час відчуження учасником своєї частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю іншому учаснику або третім особам. Зараз це питання є, в принципі, неактуальним, оскільки ч. 1, 2 ст. 147 ЦКУ та ч. 1, 3 ст. 52 ЗУГТ після прийняття закону про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Цивільного кодексу України²¹, звучать однаково.

Слід також звернути увагу на положення ч. 2 ст. 4 ЦКУ, яка визнає цей Кодекс основним актом цивільного законодавства України та вимагає у випадку подання до Верховної Ради України проекту закону, який регулює цивільні відносини інакше, ніж цей Кодекс, одночасно подати проект закону про внесення змін до Цивільного кодексу України. Отже, закони України не можуть суперечити ЦКУ. У випадку суперечності, ЦКУ матиме пріоритетне застосування. Виходячи із наведеного вище, згідно з абз. 4 ч. 1 ст. 116 ЦКУ, закріплення у статуті товариства з обмеженою відповідальністю повної заборони відчуження часток у статутному капіталі слід визнати порушенням принципу відчужуваності часток.

Правові підстави обмеження відчуження часток у статутному капіталі польського товариства з обмеженою відповідальністю

У польському праві підстави для обмеження часток у товаристві з обмеженою відповідальністю регулює ст. 182 Кодексу торговельних товариств

¹⁸ Климчук, Т. Христюк. Корпоративные правоотношения в обществах с ограниченной ответственностью в Украине, Київ 2010, сто. 310

¹⁹ Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, N 49, ст.682, (із змінами).

²⁰ Олена Ковальова, Юридичний радник № 2, грудень 2004 р.

²¹ Відомості Верховної Ради України, 2007, N 33, ст.440 (із змінами).

(КТТ)²². Якщо сторони договору товариства не встановили обмеження свободи відчуження часток у статутному капіталі, то учасники можуть вільно відчужувати свої частки. Тобто, у польському праві не існує принципу переважного права на набуття часток іншими учасниками.

Частина 3 статті 182 КТТ передбачає порядок обмеження відчуження часток, на випадок наявності у договорі положення про обмеження відчуження, без уточнення механізму його здійснення. Тоді управління товариства надаватиме згоду на відчуження частки. У разі відмови надання згоди, учасник-продавець або товариство може звернутись до суду з проханням про надання згоди (за наявності за вагомих підстав) та встановлення ціни за частку (якщо сторони не дійшли згоди) на основі оцінки експерта.

У разі якщо суд за вагомих підстав видав згоду на відчуження часток, товариство може протягом встановленого судом строку представити учаснику-продавцю іншого покупця, якому він буде змушений відчужити свої частки.

Якщо встановлений товариством покупець не виплатить терміново ціни за частки, відчужувач може вільно відчужити свої частки будь-кому (за винятком, якщо він сам відмовився від прийняття оплати).

Згідно ст. 2 КТТ, у сфері функціонування товариств з обмеженою відповідальністю, у разі відсутності відповідних норм у КТТ, застосування знайде Цивільний Кодекс (ЦК). Згідно з ним, не допускається цілковите обмеження відчуження часток, оскільки ст. 57 ЦК встановлює заборону встановлення обмежень та виключень у відчуженні прав, які згідно із законом можуть бути відчуженими, тоді як у ст. 182 КТТ мова йде тільки про обмеження у відчуженні²³.

УДК 341.824:338.47 (043.2)

Григоров О. М., доцент,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м.Київ, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ВОЛОДІННЯ АВІАПЕРЕВІЗНИКАМИ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ЇХ ДІЯЛЬНІСТЮ

Критерії «переважного володіння й фактичного контролю», починаючи з 40-х років минулого століття, включені у більшість двосторонніх угод про повітряне сполучення. Використання положення про «національну приналежність» забезпечує насамперед інтереси держави у процесі визначення призна-

²² Кодекс торговельних товариств (*Kodeks Spółek handlowych, Dziennik Ustaw z dnia 8 listopada 2000 r. , wraz z późn. zmianami*).

²³ Рішення Верховного Суду з 1 грудня 2011 р. (I CSK 132/11).